

effektiviteten av den enkeltes deltagelse ... ofte å være for liten eller for usikker til å forklare deltagelsen." (P. 239).

Dette leder frem til spekulationer om, hvilke andre individuelle motiver end interessevaretagelse, der kan ligge bag deltagelsen - i øvrigt et gennemgående tema i "græsrodslitteraturen". For eksempel nævnes, at sagerne ofte har stærke ekspressive aspekter og stort symbolindhold, at deltagelsen kan være et signal til omverdenen, for eksempel om den enkeltes standpunkter, færdigheder eller villighed til at tage lederskab, at selve deltagelsen kan give sociale belønninger (identitet, fællesskab, mening) osv.

Antagelsen er med andre ord, at de velkendte problemer omkring rationaliteten af individuel deltagelse med henblik på opnåelse af kollektive goder skulle være særlig udtalt i forbindelse med græsrodsaktioner. Det er imidlertid et spørgsmål om ikke aktionsdeltagelse er langt mere "individrationel" end deltagelse i for eksempel partier og organisationer. Jeg tror ikke, at aktionernes effekter er så små, og i og med, at deltagerne ofte er "politiske tabere", må de ofte vurderes som relativt store. Desuden økonomiserer aktionerne med ressourcerne. Indsatsen koncentrerer sig om sagen (og ikke så meget praktisk-organisatorisk arbejde, interne stridigheder etc.), den er massiv, men tidsbegrænset, kræver kun en kort indkøringsperiode etc. Hertil kommer, at det er tvivlsomt om Olson-tankegangen i det hele taget er frugtbar til forståelsen af politisk deltagelse generelt.

Diskussionen er væsentlig, fordi den vedrører spørgsmålet om, i hvilken grad analysen skal tage sit udgangspunkt i behovene (interesserne), disses udspring i samfundet og aktualisering i takt med samfundsudviklingen, eller om man skal springe direkte frem til de individuelle deltagelsesmotivationer.

Bemærkningerne ovenfor vedrører dog mere programmet for det videre arbejde end selve hovedindholdet af bogen, der først og fremmest dækker ét aspekt af græsrodsproblematikken, deltagelsen i aktioner. Analysen heraf er grundig, og den går langt ud over det rent participationsteoretiske perspektiv. Bogen er derfor uomgængelig for alle, der interesserer sig for græsrodsbevægelser og -aktioner.

Jørgen Goul Andersen

Robert E. Riggs and I. Jostein Mykletun, Beyond Functionalism. Attitudes toward International Organization in Norway and United States, Oslo: Universitetsforlaget, 1979, 225 s. Nkr. 87,50.

Intet "beyond", for lidt "function" og "ism" for resten af pengene i denne om-

effektiviteten av den enkeltes deltagelse ... ofte å være for liten eller for usikker til å forklare deltagelsen." (P. 239).

Dette leder frem til spekulationer om, hvilke andre individuelle motiver end interessevaretagelse, der kan ligge bag deltagelsen - i øvrigt et gennemgående tema i "græsrodslitteraturen". For eksempel nævnes, at sagerne ofte har stærke ekspressive aspekter og stort symbolindhold, at deltagelsen kan være et signal til omverdenen, for eksempel om den enkeltes standpunkter, færdigheder eller villighed til at tage lederskab, at selve deltagelsen kan give sociale belønninger (identitet, fællesskab, mening) osv.

Antagelsen er med andre ord, at de velkendte problemer omkring rationaliteten af individuel deltagelse med henblik på opnåelse af kollektive goder skulle være særlig udtalt i forbindelse med græsrodsaktioner. Det er imidlertid et spørgsmål om ikke aktionsdeltagelse er langt mere "individrationel" end deltagelse i for eksempel partier og organisationer. Jeg tror ikke, at aktionernes effekter er så små, og i og med, at deltagerne ofte er "politiske tabere", må de ofte vurderes som relativt store. Desuden økonomiserer aktionerne med ressourcerne. Indsatsen koncentrerer sig om sagen (og ikke så meget praktisk-organisatorisk arbejde, interne stridigheder etc.), den er massiv, men tidsbegrænset, kræver kun en kort indkøringsperiode etc. Hertil kommer, at det er tvivlsomt om Olson-tankegangen i det hele taget er frugtbar til forståelsen af politisk deltagelse generelt.

Diskussionen er væsentlig, fordi den vedrører spørgsmålet om, i hvilken grad analysen skal tage sit udgangspunkt i behovene (interesserne), disses udspring i samfundet og aktualisering i takt med samfundsudviklingen, eller om man skal springe direkte frem til de individuelle deltagelsesmotivationer.

Bemærkningerne ovenfor vedrører dog mere programmet for det videre arbejde end selve hovedindholdet af bogen, der først og fremmest dækker ét aspekt af græsrodsproblematikken, deltagelsen i aktioner. Analysen heraf er grundig, og den går langt ud over det rent participationsteoretiske perspektiv. Bogen er derfor uomgængelig for alle, der interesserer sig for græsrodsbevægelser og -aktioner.

Jørgen Goul Andersen

Robert E. Riggs and I. Jostein Mykletun, Beyond Functionalism. Attitudes toward International Organization in Norway and United States, Oslo: Universitetsforlaget, 1979, 225 s. Nkr. 87,50.

Intet "beyond", for lidt "function" og "ism" for resten af pengene i denne om-

vendte bog af to sikkert udmærkede forskere, der evner at formulere sig krystal-klart ved hjælp af et ukristeligt antal citater fra specielt 50'ernes og 60'ernes litteratur om emnet. I en 30 siders indledning, hvor funktionalisme som teori præsenteres, og i en 30 siders afslutning, hvor funktionalismen som teori vurderes, lykkes det forfatterparret at sammenfatte ét århundredes teoretiske tankning og empiriske forskning uden at bidrage overhovedet med nogetsomhelst "beyond functionalism". For at sætte trumf på skal den ulykkelige læser på de allersidste sider som konklusionernes konklusion præsenteres for "funktionalismen som paradigme" à la Thomas S. Kuhn. Eller var det præ-paradigme?

Bogens egentlige indhold på 100 sider omhandler det emne, som er præcist angivet i bogens undertitel. I et appendix er optrykt kopier af spørgeskemaer, der i 1974 nogenlunde samtidig blev sendt til embedsmænd og parlamentarikere i Oslo og Washington for at belyse deres holdninger til FN og dermed beslægtede organisationer. 285 norske embedsmænd i tre relevante departementer blev kontaktet, 81.8 pct. svarede (= 233.13 embedsmænd ??). Stortingets 155 medlemmer fik hver et spørgeskema, 73 pct. responderede (= 113.15 stortingsmdl. ??).

I Washington, hvor alting er så mange gange større, fik 832 embedsmænd et spørgeskema. 26 var "ubekendt efter adressen", 454 afleverede i udfyldt stand (svarpct. = 56). 217 medlemmer af Repræsentanternes Hus, 50 senatorer samt 26 andre Kongres-medlemmer, der var delegerede ved FN's generalforsamling i 1974, fik tilsendt et spørgeskema og henholdsvis 88, 15 og 11 svarede (svarpct. hhv. 41, 30 og 42). I 1976 blev yderligere 865 embedsmænd kontaktet i en supplerende spørgeskema-undersøgelse omkring deres syn på WHO, FAO og IMF, og i alt 655 svarede (= 75.7 pct.).

Både i Oslo og Washington blev spørgeskemarunden fulgt op af en række personlige interviews (antal specificeret). I Washington foretog man desuden en indholdsanalyse af taler af Kongresmedlemmer, der havde været delegerede ved FN's generalforsamling i perioden 1950-71. I Oslo opgav man at gennemføre en tilsvarende indholdsanalyse, thi "with so little potential payoff, it did not seem prudent to invest rather considerable resources such a task would demand." (p. 37). Dette til trods er datamaterialet imponerende, og forventede konklusioner så meget mere skuffende.

Funktionalismen som preskription vurderes som "self-evident, (because) co-operation should be institutionalized in areas of recognized need. If the need exists, surely the necessary cooperative acts should be undertaken." (p. 160). Data-materialet kan her så lidt som citater fra andre skønånder gøre fra eller til.

Funktionalismen som "explanation and prediction" får derimod et skud for bo-

ven. Den påståede socialiseringseffekt for eksempelvis embedsmænd og parlamentarikere, der deltager aktivt og intenst i FN's og andre internationale organisationers arbejde, findes ikke. Der er en kognitiv effekt, dvs. informationsniveauet stiger kraftigt, men den holdningsmæssige eller affektive effekt udebliver eller går i modsat retning af teorien. Faktisk synes øget kendskab til internationale organisationers arbejde at gøre både embedsmænd og parlamentarikere mindre tilbøjelige til at overlade suveræniteten til disse.

Dog, med citat fra Allison, "here you stand depends on where you sit". Hvis organisationens mål og interesser stemmer overens med nationale aktørers, er holdningen mere positiv, især hvis den internationale organisation udviser en effektivitet. Men modifikationerne til trods, er dommen, at "the theory utterly fails at the point of sovereignty transfer" (p. 175), fordi de politiske naturlove ikke kan undgås, men må indopereres i teorien: "This is radical surgery but well worth doing" (p. 181).

Desværre foretages der intet kirurgisk indgreb i denne bog. Forfatterparret nøjes med at fremsætte banaliteter som "the surest road to increased credibility is for functionalists to stop denying or ignoring the relevance of politics and begin building political variables into the theory" (p. 183). For ikke at efterlade læseren helt fortabt refereres til Ernst B. Haas' kritik af funktionalismen og Stanley Hoffmans kritik af Haas' neo-funktionalistiske anvisninger, således som de blev formuleret og publiceret for snart en generation siden. Forfatterparret fattes dog ord i vurderingen af Haas' store værk om ILO fra 1964 med titlen "Beyond the Nation-State", men finder hjælp hos James N. Rosenau, der kan udtrykke sig med uhørt analytisk skarpsind: "The ILO may not have markedly influenced the course of events since 1919, and other variables have unquestionably been more potent sources of change; but the findings of this book make it reasonable to presume that, in the absence of such an organization, the international environment would not have been transformed quite as much or in exactly the same way as in fact it was." (p. 188). Tydeligere kan det vist ikke siges?

Carsten Lehmann Sørensen

Ebbe Yndgaard (red.), Symposium om Danmarks energiproblemer, København: Samfundsvidenskabeligt Forlag, 1980, 336 s. 50,00 kr.

Forskningsrådenes Energiudvalg tog i efteråret 1979 initiativ til afholdelse af en faglig konference om Danmarks energiproblemer, og denne bog udsendt i samarbejde med Nationaløkonomisk Forening er konferencens mest håndgribelige resultat.